

ВСТУП

Пропонований практично зорієнтований посібник розроблено відповідно до нового Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392). Він має на меті допомогти вчителям, які викладають предмет «Образотворче мистецтво» в 6 класі.

Посібник узгоджено з підручником «Образотворче мистецтво» для 6 класу, авт. С. М. Железняк, О. В. Ламонова (К. : Генеза, 2013). Він містить календарно-тематичне планування курсу з розрахунку 1 година на тиждень (загалом 35 годин на рік, з яких 4 години резервні) згідно з програмою для загальноосвітніх навчальних закладів. Плануванню відповідає подана система розгорнутих аспектів уроків та електронних презентацій до них.

У контексті нових підходів до побудови національної системи освіти особливості опанування мистецтва в школі пов'язані з його багатогранним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-чуттєву сферу, художньо-образне мислення й творчі здібності.

Метою навчання мистецтва в основній школі є виховання в учнів ціннісно-світоглядних орієнтацій у мистецькій сфері, розвиток комплексу ключових міжпредметних і предметних компетенцій у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби в творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

У курсі «Образотворче мистецтво. 6 клас» учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва. Він є логічним продовженням культурологічної лінії підручника «Образотворче мистецтво» для 5 класу (тих самих авторів), що врахували автори посібника.

Мета курсу полягає в поглибленні знань учнів щодо засобів вираження різноманітних видів мистецтва, удосконаленні художньо-практичної діяльності учнів, збагаченні їхнього емоційно-естетичного досвіду, а також у формуванні художнього смаку та потреби у творчій самореалізації кожної особистості.

Безпосередньо серед художніх якостей, які належить формувати і вдосконалювати в ході курсу, слід назвати такі:

- відчуття кольору, композиції, форми, ритму тощо, які формуються в мистецькій діяльності;
- асоціативно-образне мислення, уява, фантазія, мистецький смак, творчі здібності.

Виховна мета курсу спрямована на виховання духовних та морально-ціннісних орієнтирів школярів, готовності брати участь у різних формах культурного життя суспільства, національно-патріотичної свідомості та активної життєвої позиції.

Розвиток особистісних якостей учнів ґрунтується на освітніх компетенціях:

- пізнавальних — уміння спостерігати за навколишнім світом, аналізувати його особливості та відображувати в мистецтві;
- творчих — асоціативно-образне мислення, використання фантазії, уяви у створенні власних образів у художньо-практичній діяльності;
- комунікативних — формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі в соціокультурному житті.

Структурно програмний матеріал курсу поділено на шість тем, які об'єднані в чотири тематичні блоки (див. таблицю). Кожен із них є підґрунтям наступного щодо розширення та поглиблення навчального матеріалу і формування пізнавального інтересу дітей до предмета й мистецтва загалом.

Клас	Тема року	Тематичні блоки
6	Жанри мистецтва	Анімалістичний жанр. Пейзаж
		Портретний жанр
		Побутовий жанр. Натюрморт
		Міфологічний, релігійний, історичний, батальний жанри

Формуванню пізнавального інтересу учнів сприяє орієнтованість конспектів уроків на практичну роботу з різними матеріалами та в різноманітних техніках, чим ініціюється пошук виявів творчої індивідуальності у виконанні робіт. Сучасним вимогам педагогіки співробітництва відповідають запропоновані в уроках колективні та інтерактивні форми діяльності й виконання завдань в ігровій формі, включення до розробок великої кількості інтерактивних методів роботи з учнями.

Наприкінці кожного заняття необхідно аналізувати творчі роботи школярів, проводити виставки, щоб учні наочно бачили власні досягнення та успіхи своїх товаришів. Це сприятиме розвитку художнього смаку та формуванню справедливої оцінки результатів власної праці і творчих робіт однокласників.

Резервний час курсу може бути використаний на тематичне оцінювання, узагальнення тем, відвідування виставок, музеїв тощо.

6 клас. ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

35 годин (1 година на тиждень, 3 години резервні)

№	Дата	Тема уроку	Примітки
I семестр (16 год + резерв 1 год)			
Теми 1, 2, 3 (8 год = 2 + 3 + 3 год).			
Жанри образотворчого мистецтва. Пейзаж. Натюрморт			
1		Жанри образотворчого мистецтва. Як в образотворчому мистецтві з'явилися жанри	
2		Новаторство в мистецтві	
3		Пейзаж. Історія пейзажу	
4		Настрій у пейзажі	
5		Перспектива	
6		Натюрморт	
7		Тематичний натюрморт	
8		Натюрморт у різних видах мистецтва	
Тема 4 (8 год). Створення образу людини			
9		Портрет. Історія виникнення жанру	
10		Образ у портреті	
11		Історія вивчення пропорцій людини	
12		Як робити начерки	
13		Лялька — втілення образу людини. Символіка українських народних ляльок	
14		Мистецтво оформлення театральної вистави. Різдвяний вертеп. Проект	
15		Мистецтво оформлення театральної вистави. Різдвяний вертеп. Проект	
16		Різдвяний вертеп. Вистава	
II семестр (16 год + резерв 2 год)			
Тема 5 (6 год). Анімалістичний жанр			
17		Анімалістичний жанр	
18		Зображення тварин	
19		Анімалістика в скульптурі	
20		Деталь, деталізація	
21		Узагальнення, площинність	
22		Фантастичні тварини	
Тема 6 (10 год = 8 + 2 год).			
Жанрове різноманіття в образотворчому мистецтві			
23		Сюжетно-тематична картина. Побутовий жанр	
24		Побутовий жанр у народному мистецтві	
25		Український народний одяг	
26		Шевченко-художник	
27		Біблійна тема в мистецтві	
28		Міфологічна тема в мистецтві	
29		Історичний і батальний жанри	
30		Історична спадщина	
31		Знайомство з музеями	
32		Підсумковий урок за курсом 6 класу	

ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ УРОКІВ ДЛЯ УЧНІВ

35 годин

№	Тема	Художньо-практична діяльність
I семестр		
<i>Тем 1, 2, 3 (8 год = 2 + 3 + 3 год).</i>		
1	Жанри образотворчого мистецтва. Як в образотворчому мистецтві з'явилися жанри	<ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальна робота. Пейзаж. 2. Індивідуальна робота. Творча робота на розвиток асоціативного мислення. 3. Індивідуальна робота. Кольорова графіка
2	Новаторство в мистецтві	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інтерактивні ігри «Прочитай назву кольору», «Якого відтінку сірій». 2. Робота в парах. Малювання абстрактної і предметної композицій за однією схемою. 3. Індивідуальна робота. Абстрактна композиція «Картина імені». 4. Індивідуальна робота. Безсюжетна композиція «Віртуальна реальність» у техніці ниткографія. 5. Індивідуальна робота. Безсюжетна композиція «Емоційне яблуко» («Підводні фантазії» тощо) в техніці монотипія. 6. Індивідуальна робота. Безсюжетна композиція в техніці шаблонографія
3	Пейзаж. Історія пейзажу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Колективна робота. Реалістичний пейзаж. 2. Індивідуальна робота. Казковий, фантастичний або фантазійний пейзаж. 3. Індивідуальна робота. Морський пейзаж. 4. Індивідуальна робота. Пейзаж у теплому або холодному колориті за допомогою техніки монотипії. 5. Індивідуальна робота. Пейзаж у теплому або холодному колориті за допомогою техніки по вологому
4	Настрій у пейзажі	Колективна робота. Створення календаря

ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА 6 КЛАСУ

(1 година на тиждень, 3 години резервні)

Матеріали та інструменти	Домашнє завдання
<i>(16 год + резерв 1 год)</i>	
Жанри образотворчого мистецтва. Пейзаж. Натюрморт	
Акварель, гуаш, воскові крейди різних кольорів	Скласти усну розповідь за наскельним зображенням на тему «Полювання на биків (мамонтів)» (8–10 речень)
Скло або файл, нитки бавовняні (30–40 см), кольоровий або білий папір будь-якого формату, туш чорна або кольорова, гуаш, акварель, кольорові графічні матеріали (на вибір)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Знайти в Інтернеті репродукції картин художників, про яких учні сьогодні дізналися. Проаналізувати їх. 2. Підготувати художній матеріал до наступного уроку
Пастель, гуаш, акварель, скло або файл, рідке мило	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зібрати ілюстрації із зображеннями пейзажів. 2. Знайти репродукції картин, на яких зображене море в різних станах. 3. Підготувати матеріал на наступний урок
Гуаш, акварель, кольорові графічні матеріали (на вибір)	Підготувати художній матеріал до наступного уроку